

Bemærkninger til arbejdsmarkedsstatistikkerne

Indledning

For de personer og familier, der er ramt af ledighed, har det store konsekvenser. Udover de personlige omkostninger kan ledighed betyde et væsentligt fald i levestandard. For samfundet som helhed medfører ledighed udgifter til hjælp fra det offentlige, færre indtægter i form af skatter og afgifter og lavere økonomisk vækst.

Fra politisk side er der løbende forslag til at bekæmpe ledigheden ved at igangsætte beskæftigelsesinitiativer, udbyde uddannelser, stramme rådighedsforpligtigelsen eller yde hjælp til at man kan flytte til områder med bedre beskæftigelsesmuligheder.

En fyldestgørende arbejdsmarkedsstatistik er afgørende for, at de rigtige initiativer kan igangsættes. Det skal fremgå, hvilke brancher der er i vækst, hvilke brancher der er i tilbagegang, og hvor i landet de nye arbejdspladser opstår. Det skal desuden være muligt at finde oplysninger om de lediges og de beskæftigedes alder, køn, bopæl og uddannelse.

I de fleste lande, herunder også i de store nordiske lande laves der løbende arbejdskraftundersøgelser, hvor et repræsentativt udsnit af befolkningen stilles spørgsmål om deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Ud fra svarene opdeles befolkningen i beskæftigede, ledige og personer uden for arbejdsstyrken. Pga. det lille befolkningstal er arbejdsmarkedsstatistikker baseret på interviews for dyre at gennemføre i Grønland. I stedet bearbejdes data fra de systemer, som kommunerne og Selvstyret har udviklet til deres sagsbehandling.

Grønlands Statistik udgav i 2012 for første gang sammenhængende opgørelser over beskæftigelse samt ledighed og arbejdsstyrke. De nye opgørelser betyder, at Grønland kommer tættere på de standarder, som anbefales af FN's Internationale arbejdsorganisation (ILO). For at imødekomme behov for hurtig information om udviklingen på arbejdsmarkedet suppleres arbejdsmarkedsstatistikkerne fortsat med månedlige opgørelser af registrerede arbejdssøgende. De månedlige opgørelser blev tidligere benævnt "berørte af ledighed", men benævnes fremover som "registrerede arbejdssøgende". Den ændrede benævnelse skal understrege, at opgørelsesformen ikke er en sædvanlig ledighedsstatistik efter internationale standarder.

Registrerede arbejdssøgende

Kilden til de månedlige opgørelser af registrerede arbejdssøgende er kommunernes indtastninger i det fælleskommunale administrationssystem. Kommunerne indtaster løbende personnummer og henvendelsesdato for de personer, der henvender sig til kommunen med ledighed som problem.

Grønlands Statistik modtager hver måned en kopi af de 4 kommuners registreringer. Grønlands Statistisk foretager en række tekniske tjek af data, f.eks. undersøges det, om de samme personer er registreret på flere lokaliteter. Grønlands Statistik vurderer desuden om registreringerne umiddelbart fremstår troværdige. Sker der eksempelvis en stor stigning eller et stort fald i registreringerne i en by, vil Grønlands Statistik kontakte det lokale arbejdsmarkedskontor for en forklaring.

Personer under 18 år, der er registreret som arbejdssøgende, frasorteres inden statistikken udgives. Personer under 18 år kan som hovedregel ikke modtage hjælp fra det offentlige, og de har derfor ikke et økonomisk incitament til at lade sig registrere som arbejdssøgende.

Optælling af registrerede arbejdssøgende har hidtil ikke omfattet personer i bygderne. Grønlands Statistik må konstatere, at der er bygder, der ikke registrerer de arbejdssøgende i administrationssystemet, og at flere bygder har en eller flere måneder i løbet af året, hvor de arbejdssøgende ikke registreres. Fra 2013 vil Grønlands Statistik også offentliggøre tal for registrerede arbejdssøgende i bygderne. Det ser ud til, at disse tal i begyndelsen vil være mere usikre end tallene for byerne, og for nogle bygder vil være skønnet eller beregnet.

I en måned tælles en person som arbejdssøgende, uanset om personen har været registreret som arbejdssøgende i hele måneden eller kun en enkelt dag.

Retningslinjer for registrering af arbejdssøgende

Der kan være mange grunde til i en kortere eller længere periode ikke at have et job. Man kan eksempelvis være førtidspensionist, studerende, hjemmegående, under efteruddannelse eller have misbrugsproblemer. Ligeledes kan personer, der ellers har et job, midlertidigt stå uden lønindtægter. Det kan skyldes, at man er på barsel, sygemeldt, hjemsendt eller at fangsten i en periode svigter.

I de internationale statistiske samarbejdsorganer er der fastlagt retningslinjer for, hvornår en person uden job defineres som ledig, og hvornår personen anses som værende udenfor arbejdsmarkedet. Ensartede definitioner skal sikre, at udviklingen i tallene kan følges over en længere periode, og at tal for forskellige byer og lande kan sammenlignes. Den internationale arbejdsorganisation (ILO) under FN definerer en ledig som en person, der er aktivt jobsøgende, er klar til at tage et job og ikke er i beskæftigelse i perioden.

Først i 2012 er der blevet udarbejdet en vejledning i Grønland, som kan hjælpe de kommunale sagsbehandlere med at afgøre, hvornår en person uden job skal registreres som arbejdssøgende. Vejledningen er udarbejdet med henblik på at forbedre indsatsen for de arbejdssøgende, men den kan også på sigt medvirke til at forbedre arbejdsmarkedstatistikkerne. Et væsentligt element i vejledningen er en opdeling af de arbejdssøgende i 3 matchgrupper efter, hvor jobklare de er:

Matchgruppe 1 er personer, der er parat til at tage et ordinært arbejde. Det er ledige med kvalifikationer, der matcher arbejdsmarkedets krav. Matchgruppe 2 er personer, der har så væsentlige begrænsninger i arbejdsevnen, at det er nødvendigt først at iværksætte en form for aktivering eller behandling, før de vil være klar til at tage et arbejde. Endelig er matchgruppe 3 personer, der

aktuelt har så alvorlige problemer, at de hverken kan arbejde eller deltage i en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud.

Kommunerne har påbegyndt arbejdet med at inddele de arbejdssøgende i matchgrupper, men arbejdet er ikke afsluttet. Det er en særlig udfordring, at de arbejdssøgende fordeler sig på alle byer og bygder. Samtidig med at vejledningen er udsendt, er der derfor igangsat en omfattende kursusaktivitet for de kommunale sagsbehandlere i byer og bygder. Når matchgrupperingerne er på plads, er det Grønlands Statistiks vurdering, at kun arbejdssøgende i matchgruppe 1, bør anses som ledige efter ILO's definition.

Kommunerne har hidtil ikke haft ensartede kriterier for, hvornår en person registreres som arbejdssøgende. Desuden er der kommuner, der har ændret praksis over årene f.eks. i forbindelse med kommunesammenlægningerne. Læsere af statistikken skal således være opmærksomme på, at ændringer i antallet af arbejdssøgende kan afspejle ændret administrationspraksis.

En sammenhængende arbejdsmarkedsstatistik

I 2012 udgav Grønlands Statistik for første gang en sammenhængende arbejdsmarkedsstatistik med standarder, der ligger tæt op ad ILO's definitioner. Arbejdsmarkedsstatistikken opdeler befolkningen mellem 18 og 64 år i henholdsvis beskæftigede, ledige og udenfor arbejdsstyrken.

Forud for udgivelsen af statistikken blev der foretaget en omfattende og tidskrævende indsamling af manglende data. Disse data var ikke indtastet i de kommunale it-systemer, men fandtes i stedet i forskellige regneark, tekstbehandlingsdokumenter og håndskrevne noter.

Udgangspunktet for den sammenhængende arbejdsmarkedsstatistik er en opgørelse af antallet af beskæftigede, hvor hovedkilden er arbejdsgivernes månedlige indberetninger af a-skat til Skattestyrelsen. De ledige opgøres i overensstemmelse med ILO's anbefalinger som arbejdssøgende, der ikke har været i beskæftigelse i samme periode. Endelig opgøres personer udenfor arbejdsstyrken som personer, der hverken har været i beskæftigelse eller er registeret som ledige i perioden. I statistikbanken er det muligt at lave udtræk, der opdeler de ledige og de beskæftigede på bl.a. køn, alder og bopæl. Beskæftigelsen opdeles desuden på brancher og i hoved- og bibeskæftigelse.

Den nye statistik betyder, at det er muligt at udregne en ledighedsprocent, der kan sammenlignes med procenten i andre lande. Ledighedsprocenten er defineret som antal ledige i forhold til antallet af personer i arbejdsstyrken. Når ledighedsprocenten beregnes, indgår personer udenfor arbejdsstyrken således ikke i beregningen.

Grønland har dermed en forbedret dokumentation af strukturerne på arbejdsmarkedet. De nye arbejdsmarkedsstatistikker er foreløbig udarbejdet for 2010 og 2011. Tallene for 2012 kan først udarbejdes, efter skatteligningen for 2012 er afsluttet i efteråret 2013. Med de nuværende ressourcer og prioritering af statistikker er antallet af registrerede arbejdssøgende fortsat et nødvendigt supplement, når de aktuelle konjunkturer på arbejdsmarkedet skal vurderes.

Den væsentligste kilde til yderligere forbedringer af arbejdsmarkedsstatistikkerne er utvivlsomt rettidige, fuldstændige og retvisende registreringer af de arbejdssøgende i kommunernes sagsbehandling.

Forskelle på antallet af ledige og antallet af registrerede arbejdssøgende

Idet opgørelsen af ledige er væsentligt forskellig fra opgørelsen af registrerede arbejdssøgende kan de to opgørelser ikke umiddelbart sammenlignes. Antallet af ledige vil generelt være lavere end antallet af registrerede arbejdssøgende pga. kravet om ikke at være beskæftiget i løbet af måneden for at tælle som ledig. Desuden er der en række mere tekniske forskelle i opgørelsesmetoderne. Arbejdsmarkedsstatistikkerne omfatter eksempelvis kun personer, der har haft folkeregisteradresse i Grønland både i starten og slutningen af året, mens registrerede arbejdssøgende også omfatter personer der ind- og udvandrer eller dør i løbet af året. I arbejdsmarkedsstatistikkerne foretages de geografiske opdelinger efter bopælen i slutningen af året, men de arbejdssøgende opgøres efter bopæl på tidspunktet for henvendelse til kommunen.